

การสร้างเสริมสุขภาวะสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนในวิกฤตโควิด-19
(Promotion of sustainable healthy environment in COVID-19 crisis)

วิกฤตโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ สิ่งแวดล้อม สังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งทิศทางการพัฒนานโยบาย สาธารณะ ต้องบูรณาการเชิงระบบ โดยใช้องค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการจัดการขยะ และการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว การพัฒนาที่อยู่อาศัยและเมืองอย่างมีสุขภาวะ การสร้างจิตสำนึกและพฤติกรรมใหม่ มุ่งเน้นการมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบต่อสังคมของทุกภาคส่วน ก่อให้เกิดเครือข่ายพลังพลเมือง ในการสร้างเสริมสุขภาวะ สิ่งแวดล้อม เพื่อขับเคลื่อนสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่สิบสี่

ได้พิจารณารายงานเอกสารหลัก เรื่อง “การสร้างเสริมสุขภาวะสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนในวิกฤตโควิด-19”^๑

ตระหนักว่า โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ หรือโควิด-19 เป็นโรคอุบัติใหม่ที่มีแนวโน้ม ทั่วโลกความรุนแรงขึ้น ส่งผลกระทบเกิดขึ้นเป็นวงกว้าง ในมิติด้านสุขภาพ สิ่งแวดล้อม สังคมและเศรษฐกิจ ทั้ง ระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชนและระดับสาธารณะ เป็น “วิกฤตสุขภาพ” ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ^๒

รับทราบว่า การขับเคลื่อนมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๒ พ.ศ.๒๕๕๒ เรื่อง “โรคติดต่ออุบัติ ใหม่” และเรื่อง “การจัดการขยะอันตรายจากชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน” , ครั้งที่ ๖ พ.ศ.๒๕๕๖ เรื่อง “การสร้างความร่วมมือของทุกภาคส่วนเพื่อสุขภาพหนึ่งเดียว ของคน-สัตว์-สิ่งแวดล้อม” , ครั้งที่ ๑๐ พ.ศ.๒๕๖๐ เรื่อง “การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน” และครั้งที่ ๑๓ พ.ศ.๒๕๖๓ เรื่อง “การบริหารจัดการวิกฤตสุขภาพแบบมีส่วนร่วม กรณีโรคระบาดใหญ่” ซึ่งมีทั้งที่ได้ดำเนินการและยัง ไม่ได้ดำเนินการตามมติฯ ให้เกิดผลตามเป้าหมาย

เชื่อมั่นว่า ความเข้มแข็งของระบบสาธารณสุขไทย บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข รวมทั้ง ความร่วมมือของ อสม./อสส. จิตอาสาและทุกภาคส่วน ได้ทำหน้าที่อย่างเข้มแข็งในการป้องกัน คัดกรอง ส่ง ต่อการรักษา ฟื้นฟู เยียวยาภัยกับการระบาดใหญ่ของโควิด-19

ห่วงใยว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ทั้งในช่วงระหว่างและหลังวิกฤตโควิด-19 จะส่งผลกระทบต่อ สุขภาพ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งหากไม่มีการวางแผน เตรียมการและดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ ตั้งแต่เริ่มต้นแล้วจะทำให้เป็นปัญหาสุขภาพที่สะสมและรุนแรงเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ

เห็นว่า นโยบายสาธารณะ “การสร้างเสริมสุขภาวะสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนในวิกฤตโควิด-19” มุ่งเน้นให้ เป็นพลังพลเมืองตื่นรู้ สู้วิกฤตสุขภาพ โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบูรณาการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน ในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม และ “ประชาชนบนผืนแผ่นดินไทยมีสุขภาวะที่ดี”

^๑ เอกสารสมัชชาสุขภาพ ๑๔ / หลัก

^๒ “สุขภาพ” หมายความว่า ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญาและทางสังคม เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล (มาตรา ๓ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๐). <https://infocenter.nationalhealth.or.th/node/28011>

1 จึงมีมติ ดังต่อไปนี้

2 **๑. การจัดการสิ่งแวดล้อมจากปัญหาขยะอย่างยั่งยืน**

3 ๑.๑ ขอให้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย องค์การปกครองส่วน
4 ท้องถิ่น ชุมชน ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมบูรณาการ
5 วางแผนพัฒนาระบบและกลไกการจัดการขยะอย่างยั่งยืนตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง และสอดคล้อง
6 กับวิกฤตโควิด-19 พัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างแรงจูงใจให้
7 ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้ขนส่งและผู้บริโภค ร่วมทำตามหลักการ ๓R (Reduce ลดใช้, Reuse ใช้ซ้ำ,
8 Recycle หมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่) โดยเน้นการลดปริมาณขยะ ให้เหลือน้อยที่สุดจนเหลือศูนย์

9 ๑.๒ ขอให้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย องค์การปกครองส่วน
10 ท้องถิ่น ชุมชน ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เร่งรัดการเลิกใช้พลาสติก
11 บางประเภทหรือแบบใช้ครั้งเดียวให้บรรลุเป้าหมายเร็วขึ้น^[๓] การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้และ
12 นวัตกรรมการใช้วัสดุอื่นทดแทนพลาสติก ไม่นำเข้าเศษพลาสติกจากต่างประเทศ การลดบรรจุ
13 ภัณฑ์และวัสดุที่ทำจากพลาสติกโดยทำข้อตกลงร่วมกันกับผู้ผลิต ผู้จำหน่ายและผู้ส่งสินค้า หรือ
14 อาหารทางออนไลน์ เพื่อลดปริมาณขยะพลาสติก

15 ๑.๓ ขอให้ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ภาคเอกชน
16 สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันจัดการขยะติดเชื้ออย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การคัด
17 แยก ทิ้ง เก็บ รวบรวม ขนส่งและกำจัดขยะติดเชื้อ มีคู่มือแนวทางการจัดการขยะติดเชื้อที่ถูกต้อง
18 ตามหลักวิชาการ ทั้งจากสถานพยาบาล โรงพยาบาลสนาม ชุมชนและบ้านหรือสถานที่พักรักษา
19 ผู้ป่วยโควิด-19 เพื่อไม่ให้ปนเปื้อนตกค้างในสิ่งแวดล้อมและลดการแพร่กระจายเชื้อ รมณรงค์ส่งเสริม
20 การใช้หน้ากากผ้าหรือวัสดุอื่นมาใช้ทดแทนหน้ากากอนามัยแบบใช้ครั้งเดียว

21 ๑.๔ ขอให้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน มีส่วนร่วมจัดการขยะชุมชนอย่างเป็นระบบที่ต้อง
22 ตามหลักวิชาการ ร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภาคเอกชน
23 สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สร้างความตระหนักและเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อที่เข้าใจ
24 ง่ายและทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย การคัดแยกขยะชุมชนให้ถูกประเภทตั้งแต่ต้นทางและทำตาม
25 หลักการ ๓R อย่างจริงจัง เพื่อลดปริมาณขยะและมีรายได้เพิ่มจากขยะ ส่งเสริมแหล่งเรียนรู้การ
26 จัดการขยะชุมชนและสนับสนุนให้ขยายผลไปในพื้นที่อื่นเพิ่มขึ้น

27
28 **๒. การจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**

29 ๒.๑ ขอให้ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม องค์การ
30 ปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วม
31 บูรณาการวางแผนพัฒนาระบบและกลไกการจัดการการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพ รวมถึงวิถีชีวิต
32 ชุมชนอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับสถานการณ์โควิด-19 เผยแพร่ความรู้ สร้างความตระหนักและ
33 ความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างหน่วยงาน ชุมชนและนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรและลด
34 มลพิษสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพอย่างสมดุล

^๓ ตามโรดแมพการจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๗๓. <https://thaimsw.pcd.go.th/newsdetail.php?id=86>

๒.๒ ขอให้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนให้ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน สถาบันการศึกษาและผู้มี
ส่วนได้ส่วนเสีย ศึกษาวิจัยความสามารถในการรองรับของพื้นที่ เพื่อกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่
เหมาะสมกับพื้นที่ กิจกรรมและระยะเวลา มีการปิดแหล่งท่องเที่ยวบางช่วงเวลา พัฒนามาตรฐาน
หลักเกณฑ์และคู่มือแนวทางการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สนับสนุนให้ชุมชนมีการจัดการ
ท่องเที่ยวโดยชุมชน การพัฒนาเทคโนโลยีการท่องเที่ยวเสมือนจริงทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๓. การจัดการสิ่งแวดล้อมในการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว

๓.๑ ขอให้ คณะกรรมการบริหารการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว
ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่
เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมบูรณาการวางแผนพัฒนาระบบ กลไกและทบทวน “ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน
การพัฒนาโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ.๒๕๖๔-๒๕๖๙”^๔ และปรับแผนปฏิบัติการ ให้สอดคล้องกับ
วิกฤตโควิด-19 และโรคอื่นๆ โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สุขภาพ สังคม เศรษฐกิจอย่างสมดุลและ
สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและบริบทของพื้นที่ โดยเน้นการมีส่วนร่วม ตั้งแต่วางแผน
ดำเนินการ ติดตามประเมินผลและปรับปรุง การส่งเสริมศูนย์เรียนรู้และขับเคลื่อน BCG ระดับพื้นที่

๓.๒ ขอให้ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่
เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ
ชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว ใช้ทรัพยากรที่คุ้มค่า ย่อยสลายได้ง่าย ลดมลพิษและ
นำกลับมาใช้ใหม่ สร้างแรงจูงใจให้ภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม ท่องเที่ยว คมนาคม พลังงานและ
ชุมชนนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มนวัตกรรม/ธุรกิจใหม่ และมีชุมชนคาร์บอนต่ำเพิ่มขึ้น

๔. การจัดการสิ่งแวดล้อมในการพัฒนาที่อยู่อาศัยและเมืองอย่างมีสุขภาวะ

๔.๑ ขอให้ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ชุมชน ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมบูรณาการ
วางแผนพัฒนาระบบและกลไกการพัฒนาที่อยู่อาศัยและเมืองอย่างมีสุขภาวะ โดยยึดหลักการให้
ประชาชนเป็นศูนย์กลาง พัฒนาพื้นที่ให้สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการและบริบทของพื้นที่
ปรับปรุงและจัดบ้านเรือน ชุมชนและสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการมีสุขภาพที่ดี พัฒนาศักยภาพ
ให้มีความยืดหยุ่นและปรับตัวเตรียมความพร้อมต่อการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 และโรคอื่นๆ

๔.๒ ขอให้ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สนับสนุนให้
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีส่วน
ร่วมพัฒนาที่อยู่อาศัยและเมืองอย่างมีสุขภาวะ ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การทำงาน
สภาพแวดล้อมและกิจกรรมต่างๆ ให้สะอาด ถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย ปลอดภัย ปลอดภัย ลดการ
แพร่เชื้อโควิด-19 ใช้วัสดุผ้ามาทำหน้ากากอนามัย ลดขยะและทำกิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจก เพิ่ม
พื้นที่สีเขียว ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนให้เกิดการพึ่งตนเองและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

^๔ ดันโมเดลเศรษฐกิจ BCG เป็นนโยบายขับเคลื่อนประเทศไทย. <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/38369>

- 1 ๕. การจัดการสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายพลังพลเมือง เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะที่ยั่งยืน
- 2 ๕.๑ ขอให้ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์กรปกครอง
- 3 ส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันส่งเสริมและ
- 4 สนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่ม/องค์กร/ชุมชน/สมาชิชา/ภาคีเครือข่าย/เด็ก/เยาวชน/อาสาสมัคร
- 5 ทั้งด้านความรู้ สื่อ ทรัพยากร แหล่งเรียนรู้ งบประมาณ เครื่องมือ และอื่นๆ อย่างจริงจังและต่อเนื่อง
- 6 เพื่อรวมกันเป็นเครือข่ายพลังพลเมืองที่เข้มแข็งในการสร้างเสริมสุขภาวะสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ให้มี
- 7 ความพร้อมรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ทั้งในช่วงการระบาดและหลังวิกฤตโควิด-19
- 8 ๕.๒ ขอให้ กลุ่ม/องค์กร/สมาชิชา/ภาคีเครือข่าย/เด็ก/เยาวชน/อาสาสมัคร ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วน
- 9 ท้องถิ่น ภาคเอกชน ชุมชน อาสาสมัคร สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มี
- 10 พันธะสัญญาาร่วมกันเป็นเครือข่ายพลังพลเมือง ในการสร้างจิตสำนึก ความรับผิดชอบและปรับ
- 11 พฤติกรรมใหม่ที่ต่อสังคม เพิ่มความรอบรู้ พัฒนาศักยภาพ ทักษะและขีดความสามารถ สื่อสาร
- 12 สาธารณะ เข้าร่วมโครงการโดยประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะ
- 13 สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน พัฒนาให้เกิดศูนย์เรียนรู้เพื่อขยายผลไปสู่พื้นที่อื่น เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 14
- 15 ๖. ขอให้ เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ รายงานความก้าวหน้าต่อสมาชิชาสุขภาพแห่งชาติ
- 16 ครั้งที่ ๑๕